

Socialdepartementet

Tillfälliga bestämmelser om förebyggande sjukpenning med anledning av sjukdomen covid-19

1. Sammanfattning

I propositionen Extra ändringsbudget för 2020 – Åtgärder med anledning av coronaviruset (prop. 2019/20:132) föreslogs det bland annat att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, vid extraordinära händelser i fredstid, ska kunna meddela föreskrifter om undantag från bestämmelserna om sjukpenning i 27 kap. socialförsäkringsbalken, förkortad SFB, och om handläggning av ärenden i 110 kap. SFB. Riksdagen fattade den 2 april 2020 beslut om förslagen i propositionen. Den aktuella lagändringen trädde i kraft den 7 april 2020.

I denna promemoria redovisas förslag till tillfälliga bestämmelser om förebyggande sjukpenning som kan beslutas av regeringen med stöd av den lagändring som avses ovan. Syftet med de tillfälliga bestämmelserna är att bidra till ett ökat skydd för de individer som löper störst risk att drabbas av ett särskilt allvarligt sjukdomsförlopp vid insjuknande i covid-19. Regleringen föreslås införas i en tillfällig förordning.

I den nya tillfälliga förordningen föreslås vissa undantag från bestämmelsen om sjukpenning i förebyggande syfte i 27 kap. 6 § SFB. Det föreslås att försäkrade i vissa angivna riskgrupper som tillfälligt, helt eller delvis, avstår från förvärvsarbete för att undvika att smittas av sjukdomen covid-19 ska ha rätt till förebyggande sjukpenning. För den del som ersättning lämnas krävs enligt förslaget att den försäkrade inte har möjlighet att utföra sitt förvärvsarbete i hemmet och att arbetsgivaren inte kan erbjuda andra arbetsuppgifter inom ramen för anställningen eller att det i övrigt inte går att anpassa arbetssituationen så att ur smittskyddssynpunkt lämpligt avstånd kan hållas till andra för att undvika spridning av smittan covid-19.

Vidare föreslås att ersättningen lämnas som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån, i förhållande till ett heltidsarbete. Förordningen föreslås

träda i kraft den 1 juli 2020 och gälla till utgången av september 2020. Den upphävda förordningen föreslås dock fortfarande gälla för förebyggande sjukpenning som avser tid före utgången av september 2020.

2. Förslag till förordning om viss sjukpenning i förebyggande syfte med anledning av sjukdomen covid-19

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelse

1 § I denna förordning finns bestämmelser om undantag från bestämmelsen om sjukpenning i förebyggande syfte i 27 kap. 6 § socialförsäkringsbalken och från bestämmelsen om ansökan m.m. i 110 kap. 4 § samma balk när det gäller ärenden om sjukpenning i förebyggande syfte.

Förordningen är meddelad med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen.

Rätt till viss sjukpenning i förebyggande syfte

2 § En försäkrad har rätt till sjukpenning i förebyggande syfte utöver vad som anges i 27 kap. 6 § socialförsäkringsbalken om den försäkrade helt eller delvis avstår från förvärvsarbete för att undvika att smittas av viruset som orsakar sjukdomen covid-19 med anledning av att han eller hon har

1. en aktiv cancersjukdom med pågående eller nyligen avslutad behandling för cancersjukdomen, med undantag för hormonell adjuvant behandling,
2. samtidig förekomst av mer än en av diagnoserna hjärt-kärlsjukdom (kärlkramp, hjärtsvikt, stroke), hypertoni, diabetes med komplikationer, kronisk njursjukdom och njursvikt eller kronisk leversjukdom,
3. en kronisk lungsjukdom som påverkar lungornas struktur och funktion, med undantag för astma,
4. diagnosen fetma och body mass index (BMI) 40 och däröver,
5. en neurologisk eller neuromuskulär sjukdom med påverkad funktionsnivå,
6. en intellektuell funktionsnedsättning i kombination med rörelsenedsättning (flerfunktionsnedsättning),
7. en immunbristsjukdom,
8. en ryggmärgsskada med behov av kontinuerligt andningsstöd,
9. genomgången organtransplantation, eller
10. ett restillstånd efter en sjukdom eller en sjukdom som allvarligt påverkar viss organfunktion eller genomgår behandling som kan försämra kroppens försvar mot virusinfektioner.

Som villkor för att sjukpenning enligt första stycket ska lämnas gäller att den försäkrade i fråga om den del som ersättning lämnas för inte har möjlighet att utföra sitt förvärvsarbete i hemmet och att arbetsgivaren inte

kan erbjuda andra arbetsuppgifter inom ramen för anställningen eller att det i övrigt inte går att anpassa arbetssituationen så att ur smittskyddssynpunkt lämpligt avstånd kan hållas till andra för att undvika spridning av smittan covid-19.

3 § Rätten till sjukpenning enligt 2 § upphör när Folkhälsomyndigheten i beslut har bedömt att risken för spridning av sjukdomen covid-19 i samhället uppgår till risknivå 3 eller en lägre nivå.

4 § Den försäkrades arbetsförmåga ska anses nedsatt under den tid som villkoren i 2 § andra stycket är uppfyllda.

5 § Sjukpenning som har beviljats enligt 2 § lämnas med högst

- 804 kronor per dag vid hel förmån,
- 603 kronor per dag vid tre fjärdedels förmån,
- 402 kronor per dag vid halv förmån, och
- 201 kronor per dag vid en fjärdedels förmån.

Vid beräkningen av sjukpenningens storlek ska hel förmån motsvara ett heltidsarbete.

6 § Sjukpenning som har beviljats enligt 2 § lämnas för sju dagar per vecka. För rätt till ersättning krävs inte att den försäkrade har en sjukpenninggrundad inkomst. Ersättningen lämnas för högst 90 kalenderdagar.

7 § Om sjukpenning enligt 27 och 28 a kap. socialförsäkringsbalken har beviljats, lämnas inte sjukpenning enligt 2 § för samma tid.

8 § Följande bestämmelser i 27 kap. socialförsäkringsbalken ska inte tillämpas på sjukpenning som lämnas med stöd av denna förordning:

- 19 § om ersättningsnivåer,
- 20–24 §§ om förmånstiden,
- 26 § om sjukperiod, och
- 46–50 §§ om bedömningen av arbetsförmågans nedsättning.

Sjukpenning med stöd av denna förordning ska vidare lämnas utan avdrag för sådan karens som avses i 27 kap. 27 och 27 a §§ socialförsäkringsbalken. Inget avdrag för karens ska heller göras för den första dagen i en

ersättningsperiod för den som betalar egenavgift och som gjort anmälan om karenstid på 1 dag enligt 27 kap. 29 § samma balk.

Ansökan om viss sjukpenning i förebyggande syfte

9 § I ansökan om sjukpenning enligt denna förordning ska sökanden genom ett läkarintyg visa att han eller hon uppfyller villkoren i någon av punkterna i 2 § första stycket 1–10.

I ansökan ska sökanden även lämna uppgifter om att han eller hon inte har möjlighet att utföra sitt förvärvsarbete i hemmet och att arbetsgivaren inte kan erbjuda andra arbetsuppgifter inom ramen för anställningen eller att det i övrigt inte går att anpassa arbetssituationen så att ur smittskyddssynpunkt lämpligt avstånd kan hållas till andra för att undvika spridning av smittan covid-19. Uppgifterna ska lämnas på heder och samvete.

Bemyndigande

10 § Försäkringskassan får meddela föreskrifter om verkställighet av denna förordning.

-
1. Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2020.
 2. Förordningen upphör att gälla vid utgången av september 2020.
 3. Den upphävda förordningen gäller dock fortfarande för sjukpenning i förebyggande syfte som avser tid före utgången av september 2020.

3. Förebyggande sjukpenning med anledning av sjukdomen covid-19

I den nya förordningen föreslås vissa undantag från bestämmelserna om sjukpenning i förebyggande syfte i 27 kap. socialförsäkringsbalken. Det föreslås att försäkrade i vissa angivna riskgrupper som helt eller delvis avstår från förvärvsarbete för att undvika att smittas av sjukdomen covid-19 under högst 90 dagar ska ha rätt till förebyggande sjukpenning. För den del som ersättning lämnas krävs enligt förslaget att den försäkrade inte har möjlighet att utföra sitt förvärvsarbete i hemmet och att arbetsgivaren inte kan erbjuda andra arbetsuppgifter inom ramen för anställningen eller att det i övrigt inte går att anpassa arbetssituationen så att ur smittskyddssynpunkt lämpligt avstånd kan hållas till andra för att undvika spridning av smittan covid-19.

3.1 Bakgrund

Det nya coronaviruset som orsakar sjukdomen covid-19 har fått allmän spridning i samhället. Benägenheten att bli smittad varierar mellan olika individer. Individens kropps-konstitution och immunsystemets funktion liksom sjukdomar och läkemedelsbehandling kan påverka. Detaljer om vilka faktorer som är avgörande för smitta är ännu inte kända.

Hos vissa individer leder smittan till en infektion utan symtom medan andra får en livshotande infektion där en viss andel också avlider. Hög ålder framstår som en viktig faktor som ökar risken för allvarlig sjukdomsutveckling.

I vetenskapliga publikationer nämns att bland annat hjärt-kärlsjukdom, hypertoni, nedsatt njurfunktion och diabetes ökar risken för allvarlig sjukdomsförlopp och död. Rapporterade data är emellertid inte entydiga och sambandet mellan dessa underliggande sjukdomar och allvarlig sjukdom eller död i covid-19 är inte klarlagt. Det har emellertid rapporterats att förekomst hos samma individ av flera kroniska sjukdomar ökar risken för allvarlig sjukdomsutveckling. Med stigande ålder ökar sannolikheten för hjärt-kärlsjukdom, diabetes, nedsatt njurfunktion och hypertoni. Det går inte att utifrån det som hittills rapporterats särskilja ålder från sjuklighet när det gäller risken för allvarlig sjukdomsutveckling och död i covid-19. Det är dock rimligt att anta att hög ålder i sig, liksom förekomst av flera samtidiga kroniska sjukdomar, ökar sårbarheten och risken för att en infektion får ett mer allvarligt förlopp. Kombinationen av hög ålder och samtidig sjuklighet ökar då risken ytterligare.

De faktorer som angetts som riskfaktorer för allvarlig sjukdom och död i covid-19 kan inte ensammaförklara den stora skillnad som finns mellan infekterade personer utan symtom och dem som avlider i covid-19.

Genom att utgå från hittills identifierade faktorer, som beskrivits bidra till ökad risk för allvarlig sjukdomsutveckling vid covid-19, kan grupper av individer avgränsas där risken för allvarlig sjukdom och död i covid-19 är förhöjd. Kunskapen om riskfaktorer är ännu knapphändig och träffsäkerheten blir därmed låg när risken för allvarlig sjukdomsutveckling och död i covid-19 på individnivå ska förutsägas utifrån individuella bakgrundsfaktorer. Med tanke på att covid-19 hos vissa kan ha ett allvarligt förlopp och leda till död är det dock rimligt att utnyttja den nuvarande kunskapen för att om möjligt minska risken för smitta och sjukdom för dem som har störst sårbarhet.

Av riksdagens tillkännagivande från den 16 april 2020 (bet. 2019/20:SoU21, rskr. 2019/20:215) framgår att regeringen bör ge en lämplig myndighet i uppdrag att senast den 21 april 2020 definiera de grupper i arbetsför ålder som utifrån sjukdom, diagnos, sjukdomstillstånd eller pågående behandling bedöms löpa risk att få ett särskilt allvarligt sjukdomsförlopp vid insjuknande i covid-19. Socialstyrelsen fick redan den 14 april 2020 ett sådant uppdrag av regeringen och lämnade den 17 april 2020 en redovisning som visar att det finns vissa grupper av individer i arbetsför ålder som löper ökad risk att drabbas av ett särskilt allvarligt sjukdomsförlopp vid insjuknande i covid-19. Individer som har något av de tillstånd som finns i nedanstående lista har en förhöjd risk att insjukna i covid-19 eller att få en mer allvarlig form av sjukdomen, speciellt vid förekomst av en eller flera faktorer från mer än en grupp. Dessa personer kan därför ha ett behov av särskilt skydd mot smitta om de inte har någon möjlighet att utföra förvärvsarbete i hemmet och om arbetsgivaren inte kan erbjuda andra arbetsuppgifter inom ramen för anställningen, eller om det i övrigt inte går att anpassa arbetssituationen så att ur smittskyddssynpunkt lämpligt avstånd kan hållas till andra för att undvika spridning av smittan covid-19.

Tillstånd som enligt Socialstyrelsens redovisning innebär ökad risk att drabbas av ett särskilt allvarligt sjukdomsförlopp vid insjuknande i covid-19:

- aktiv cancersjukdom

- pågående eller nyligen avslutad behandling för cancersjukdom (utom hormonell adjuvant behandling)
- samtidig samtidig förekomst av mer än en av diagnoserna hjärtkärlsjukdom (kärlkramp, hjärtsvikt, stroke), hypertoni, diabetes med komplikationer, kronisk njursjukdom och njursvikt, kronisk lungsjukdom (annan än astma) eller kronisk leversjukdom
- fetma (BMI 40 och däröver)
- neurologisk eller neuromuskulär sjukdom (ex. Parkinson, MS, ALS) medpåverkad funktionsnivå
- intellektuell funktionsnedsättning i kombination med rörelsenedsättning (flerfunktionsnedsättning)
- genomgången organtransplantation, eller
- annat allvarligt hälsotillstånd som innebär ökad mottaglighet för det nya coronaviruset och risk för allvarligt sjukdomsförlopp vid covid-19.

Folkhälsomyndigheten kom den 20 april 2020 in med ett yttrande över Socialstyrelsens rapport där man framförde att friska anhöriga inte behöver stanna hemma för att minska risken för att smitta den som tillhör en av grupperna ovan.

Socialstyrelsen kom den 21 april 2020 in med ett förtydligande till rapporten. Av förtydligandet framgår att det ska stå ”neurologiska och neuromuskulära sjukdomar med påverkad funktionsnivå”, ”intellektuell funktionsnedsättning i kombination med rörelsenedsättning (flerfunktionsnedsättning)” och ”genomgången organtransplantation” i benämningen av grupperna.

3.2 Tillkännagivande

Riksdagen fattade den 16 april 2020 beslut om ett tillkännagivande avseende ersättning till särskilt sårbara grupper i arbetsför ålder (bet. 2019/20:SoU21 , rskr. 2019/20:215). Av tillkännagivandet framgår att regeringen bör ge en lämplig myndighet i uppdrag att senast den 21 april 2020 definiera de grupper i arbetsför ålder som utifrån sjukdom, diagnos, sjukdomstillstånd eller pågående behandling bedöms löpa risk att få ett särskilt allvarligt sjukdomsförlopp vid insjuknande i covid-19. I det sammanhanget bör det även bedömas om gravida under någon del av graviditeten kan anses tillhöra en sådan grupp.

Uppdraget skulle även omfatta en analys av om det ur ett smittskydds-perspektiv finns ett behov av att också personer som har hushållsgemenskap med personer i nämnda grupper tillfälligt avstår från arbete utanför hemmet.

Regeringen skulle enligt tillkännagivandet därefter snarast återkomma med ett förslag som säkerställer att de personer som ingår i ovan nämnda grupper ges ett effektivt skydd genom socialförsäkringssystemet under en begränsad tid. Förslaget ska också säkerställa att detta kan ske utan en ökad administrativ börda på sjukvården. Vidare ska förslaget säkerställa möjligheterna till kontroll samtidigt som administrationen av utbetalningarna ska vara effektiv.

3.3 Förebyggande sjukpenning

Förebyggande sjukpenning kan enligt nuvarande regler utbetalas till den som genomgår en medicinsk behandling eller medicinsk rehabilitering som syftar till att förebygga sjukdom, förkorta sjukdomstiden eller helt eller delvis förebygga eller häva nedsättning av arbetsförmågan. Som villkor för att förebyggande sjukpenning ska lämnas gäller att den medicinska behandlingen eller medicinska rehabiliteringen har ordinerats av läkare, och ingår i en av Försäkringskassan godkänd plan (27 kap. 6 § socialförsäkringsbalken, förkortad SFB). Arbetsförmågan anses nedsatt i den utsträckning som den försäkrade på grund av behandlingen eller rehabiliteringen är förhindrad att förvärvsarbeta (27 kap. 7 § SFB). Sjukpenning i förebyggande syfte betalas alltså bara ut för den tid som behandlingen eller rehabiliteringen har hindrat den försäkrade från att förvärvsarbeta, alternativt från att söka eller ta ett arbete. I en situation där det finns hög risk för spridning av covid-19 finns det behov av att utvidga personkretsen för förebyggande sjukpenning för att tillfälligt skydda dem som löper störst risk att drabbas av ett särskilt allvarligt sjukdomsförlopp vid insjuknande i covid-19. Syftet med utvidgningen av rätten till förebyggande sjukpenning till de aktuella grupperna är att skydda individer från risken att bli smittad på sitt arbete och insjukna i sjukdomen covid-19. Detta gäller oavsett i vilken utsträckning medicinsk behandling eller rehabilitering hindrar den försäkrade från att förvärvsarbeta.

3.4 Rätt till förebyggande sjukpenning med anledning av sjukdomen covid-19

Det föreslås nu att förebyggande sjukpenning i vissa fall ska kunna lämnas i högst 90 dagar till den som tillfälligt avstår från förvärvsarbete för att undvika att smittas av sjukdomen covid-19. Förslaget gäller den som är försäkrad för sjukpenning, dvs. är försäkrad genom arbete i Sverige och

avstår från sitt förvärvsarbete. Bestämmelsen omfattar således personer som har en anställning eller egenföretagare men däremot inte arbetslösa. Därtill krävs att den försäkrade har en viss diagnos, vissa kombinationer av diagnoser eller funktionsnedsättningar, visst resttillstånd eller viss behandling som kan öka risken för ett allvarligt sjukdomsförlopp vid insjuknande i covid-19. För den del som ersättning lämnas krävs enligt förslaget att den försäkrade inte har möjlighet att utföra sitt förvärvsarbete i hemmet och att arbetsgivaren inte kan erbjuda andra arbetsuppgifter inom ramen för anställningen eller att det i övrigt inte går att anpassa arbetssituationen så att ur smittskyddssynpunkt lämpligt avstånd kan hållas till andra för att undvika spridning av smittan covid-19.

I den nya förordningen finns en uttömmande lista på vilka diagnoser, kombinationer av diagnoser eller funktionsnedsättningar, resttillstånd eller behandlingar som berättigar till ersättning. De riskgrupper som omfattas av den föreslagna möjligheten att beviljas förebyggande sjukpenning har något av följande:

1. en aktiv cancersjukdom med pågående eller nyligen avslutad behandling för cancersjukdom med undantag för hormonell adjuvant behandling,
2. samtidig förekomst av mer än en av diagnoserna hjärt-kärlsjukdom (kärilkramp, hjärtsvikt, stroke), hypertoni, diabetes med komplikationer, kronisk njursjukdom och njursvikt, eller kronisk leversjukdom,
3. en kronisk lungsjukdom som påverkar lungornas struktur och funktion, med undantag för astma,
4. diagnosen fetma och body mass index 40 och däröver,
5. en neurologisk eller neuromuskulär sjukdom med påverkad funktionsnivå,
6. en intellektuell funktionsnedsättning i kombination med rörelsenedsättning (flerfunktionsnedsättning),
7. en immunbristsjukdom,
8. en ryggmärgsskada med behov av kontinuerligt andningsstöd,
9. genomgången organtransplantation, eller
10. resttillstånd efter sjukdom eller sjukdom som allvarligt påverkar viss organfunktion, eller behandling som kan försämra kroppens försvar mot virusinfektioner.

Aktiv cancersjukdom med pågående eller nyligen avslutad behandling

Möjligheten att beviljas förebyggande sjukpenning föreslås omfatta den som har en aktiv cancersjukdom med pågående eller nyligen avslutad behandling, med undantag för hormonell långtidsbehandling (adjuvant) av cancersjukdom. Det finns viss evidens som talar för ökad risk för insjuknande i covid-19 och för mer allvarligt sjukdomsförlopp och död för patienter med cancersjukdom (inklusive leukemi och lymfom) under pågående eller nyligen avslutad behandling i botande eller palliativt syfte. Särskilt nämns då cytostatikabehandling och omfattande strålbehandling. Data kan tala för att också cancersjukdom i sig, oavsett behandling, innebär en riskökning men sambandet med behandling är inte klarlagt.

Samtidig förekomst av mer än en av diagnoserna hjärt-kärlsjukdom (kärlkramp, hjärtsvikt, stroke), hypertoni, diabetes med komplikationer, kronisk njursjukdom och njursvikt eller kronisk leversjukdom

Möjligheten att beviljas förebyggande sjukpenning föreslås omfatta den som har kombinationer med mer än en av diagnoserna hjärt-kärlsjukdom (kärlkramp, hjärtsvikt, stroke), hypertoni, diabetes med komplikationer, kronisk njursjukdom och njursvikt eller kronisk leversjukdom. Data talar hittills inte för att sjukdomarna var för sig innebär någon tydlig riskökning. Kombination med mer än en av diagnoserna rapporteras emellertid innebära att risken ökar för ett allvarligt sjukdomsförlopp och död. Utifrån tillgängliga data är det osäkert om välbehandlade kroniska sjukdomar ökar risken för ett allvarligt sjukdomsförlopp, men vid samtidig förekomst av mer än en kronisk sjukdom ökar risken.

Kronisk lungsjukdom (annan än astma) som påverkar lungornas struktur och funktion

Möjligheten att beviljas förebyggande sjukpenning föreslås omfatta den som har en kronisk lungsjukdom (annan än astma) som påverkar lungornas struktur och funktion.

Diagnosen fetma och body mass index 40 och däröver

Möjligheten att beviljas förebyggande sjukpenning föreslås omfatta den som har diagnosen fetma och body mass index (BMI) 40 och däröver. Rapporterade data talar för att kraftig övervikt och fetma är en oberoende riskfaktor för allvarligt sjukdomsförlopp vid covid-19. Den viktnivå som förekommer i rapporter är BMI 40 och däröver.

Neurologisk eller neuromuskulär sjukdom med påverkad funktionsnivå

Möjligheten att beviljas förebyggande sjukpenning föreslås omfatta den som har en neurologisk eller neuromuskulär sjukdom med påverkad funktionsnivå. Som exempel kan nämnas Parkinson, multipel skleros (MS) eller motorneuronsjukdom (ALS) med påverkad muskelfunktion, vilket kan nedsätta andningsfunktionen, något som i sin tur kan medföra svårigheter att hantera slem i luftvägarna och därför ge omfattande symtom från luftvägarna vid insjuknande i covid-19.

Intellektuell funktionsnedsättning i kombination med rörelsenedsättning (flerfunktionsnedsättning)

Möjligheten att beviljas förebyggande sjukpenning föreslås omfatta den som har en intellektuell funktionsnedsättning i kombination med rörelsenedsättning (flerfunktionsnedsättning).

Annat allvarligt hälsotillstånd

Möjligheten att beviljas förebyggande sjukpenning föreslås omfatta den som har en immunbristsjukdom, restillstånd efter sjukdom eller sjukdom som allvarligt påverkar viss organfunktion, ryggmärgsskada med behov av kontinuerligt andningsstöd eller behandling som kan försämra kroppens försvar mot virusinfektioner. Dessa tillstånd och behandlingar kan öka mottagligheten för virusinfektion eller riskerar att bidra till att covid-19 får ett mer allvarligt förlopp.

Avgränsningar

Utifrån Socialstyrelsens redovisning av grupper av individer i arbetsför ålder som löper ökad risk att drabbas av ett särskilt allvarligt sjukdomsförlopp vid insjuknande i covid-19 görs vissa avgränsningar i förordningen. I vissa fall har dock andra insatser vidtagits för grupper som inte omfattas av förordningen. Avgränsningarna och insatserna redovisas i det följande.

Gravida

Av riksdagens tillkännagivande från den 16 april 2020 (bet. 2019/20:SoU21 , rskr. 2019/20:215) framgår att det även bör bedömas om gravida under någon del av graviditeten kan anses tillhöra en riskgrupp.

Enligt Socialstyrelsen talar tillgängliga data för att covid-19 under pågående graviditet inte, utöver påfrestningen av en infektion, ökar risken för allvarligt förlopp eller död för mor eller barn. Om åtgärder vidtas för att minska

riskerna för smitta under graviditetens sista månader, bygger det enligt Socialstyrelsen på försiktighetsprincipen. Folkhälsomyndigheten påpekar att gravida kvinnor generellt inte verkar ha högre risk än andra att drabbas av svår sjukdom i covid-19. Svensk förening för obstetrik och gynekologi (SFOG) anger att riskfaktorer för svår infektion bland gravida förefaller vara samma som för den övriga populationen, t.ex. uttalad övervikt, hjärt-kärlsjukdom och diabetes. Utifrån det nuvarande kunskapsläget bör gravida som grupp inte föras in som riskgrupp i den föreslagna förordningen om viss sjukpenning i förebyggande syfte. Gravida med de riskfaktorer som beskrivs i förordningen kommer, precis som icke-gravida dock kunna beviljas ersättning enligt den föreslagna förordningen. Det bedöms vara lämpligt att följa kunskapsutvecklingen och vid behov återkomma i frågan.

Anhöriga

Av riksdagens tillkännagivande från den 16 april 2020 (bet. 2019/20:SoU21, rskr. 2019/20:215) framgår bland annat att myndighetsuppdraget, om att definiera grupper i arbetsför ålder som löper ökad risk att få ett särskilt allvarligt sjukdomsförlopp vid insjuknande i covid-19, även bör innefatta en analys av om det ur ett smittskyddsperspektiv finns ett behov av att också personer som har hushållsgemenskap med personer i nämnda grupper tillfälligt avstår arbete utanför hemmet.

Av Socialstyrelsens redovisning från den 17 april 2020 framgår att en person som bor tillsammans med någon som har en förhöjd risk enligt tidigare angivna definitioner bör i syfte att skydda den som löper störst risk att drabbas av ett särskilt allvarligt sjukdomsförlopp vid insjuknande i covid-19 ur ett smittskyddsperspektiv tillfälligt avstå arbete utanför hemmet om arbetssituationen är sådan att Folkhälsomyndighetens råd för smittskydd inte kan följas.

Folkhälsomyndigheten inkom den 20 april med ett yttrande över Socialstyrelsens redovisning. Myndigheten anser att anhöriga/hushållskontakter utan symtom inte behöver stanna hemma för att minska smittriskerna för riskgrupperna. Myndigheten påpekar att det är risken för svår sjukdom och inte risken för smitta som är förhöjd. I enlighet med rekommendationer från myndigheten behöver symtomfria anhöriga inte stanna hemma för att minska risken för smitta.

Det bedöms vara lämpligt att följa kunskapsutvecklingen och vid behov återkomma i frågan.

Barn

Barn lyfts inte i tillkännagivandet men bör kommenteras i sammanhanget. Enligt Folkhälsomyndigheten har barn generellt mycket låg risk för att bli allvarligt sjuka i covid-19. Den förhållandevis lilla andelen barn som rapporteras sjuka i covid-19 verkar i huvudsak få mycket milda symtom. Enligt Folkhälsomyndigheten är det dock möjligt att personer med en sjukdom eller som genomgår en medicinsk behandling som påverkar immunförsvaret också har ökad risk för ett allvarligare sjukdomsförlopp. Folkhälsomyndigheten menar att vid sjukdom som generellt innebär ökad risk för allvarlig sjukdom vid luftvägsinfektioner bör man rådgöra med behandlande läkare om behandling och vad man kan göra för att minska risken kopplad till sjukdomen covid-19. Regeringen har den 14 maj 2020 beslutat att ge Folkhälsomyndigheten i uppdrag att tillsammans med Socialstyrelsen ta fram och sprida ett informationsmaterial till hälso- och sjukvården och elevhälsan gällande insatser riktade till särskilt infektionskänsliga barn och unga med anledning av utbrottet av covid-19. Uppdraget ska redovisas senast den 8 juni 2020. Det bedöms vara lämpligt att följa kunskapsutvecklingen och vid behov återkomma i frågan.

3.5 Villkoren om förvärvsarbete i hemmet, anpassade arbetsuppgifter och arbetssituation

Enligt Folkhälsomyndigheten är en avgörande faktor för smittspridningen av det virus som orsakar covid-19 avståndet mellan personer och tiden de fysiskt vistas nära varandra. Av Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2020:12) om allas ansvar att förhindra smitta av covid-19 m.m. följer att alla verksamheter i Sverige såsom statliga myndigheter, företag, kommuner, kommunala verksamheter, regioner, föreningar och religiösa samfund ska utifrån rekommendationer från Folkhälsomyndigheten och smittskyddsläkare säkerställa att de vidtar lämpliga åtgärder för att undvika smittspridning av covid-19. När det gäller arbetsplatser bör arbetsgivare, för att undvika spridning av covid-19, se till att personal, om det är möjligt;

- håller avstånd till varandra,

- regelbundet kan tvätta sina händer med tvål och vatten eller annars använda handsprit,
- arbetar hemifrån,
- undviker onödiga resor i arbetet, och
- kan anpassa sina arbetstider för att undvika att resa i rusningstid.

Arbetsgivaren har det yttersta arbetsmiljöansvaret och ska bland annat genom att anpassa arbetsförhållandena eller vidta annan lämplig åtgärd ta hänsyn till arbetstagarens särskilda förutsättningar för arbetet. Vid arbetets planläggning och anordnande ska det beaktas att människors förutsättningar att utföra arbetsuppgifter är olika. Det följer exempelvis av arbetsmiljölagen (1977:1160) och arbetsmiljörättsliga föreskrifter.

För rätt till ersättning enligt den nu föreslagna förordningen föreslås det uppställas krav på att den försäkrade för den del som ersättning lämnas för inte har möjlighet att utföra sitt förvärvsarbete i hemmet. Om den försäkrade till viss del kan utföra sitt förvärvsarbete i hemmet ska inte ersättning lämnas för den delen. Vidare föreslås det ställas krav på att arbetsgivaren inom sin arbetsledningsrätt inte kan erbjuda den försäkrade andra arbetsuppgifter inom ramen för anställningen. Kravet innebär att den försäkrade, om möjligt, ska ha erbjudits andra arbetsuppgifter i syfte att undvika nära kontakt med andra personer. Därtill ställs även krav på att arbetssituationen inte i övrigt har kunnat anpassas så att lämpligt avstånd ur smittskyddssynpunkt till andra kan hållas för att undvika smittan covid-19. I de fall det inte har varit möjligt att anpassa arbetsuppgifter eller att arbetssituationen i övrigt inte är anpassad så att avstånd kan hållas till andra ska det finnas rätt till ersättning enligt förordningen.

Regleringen föreslås i 2 § den nya förordningen.

3.6 Rättens upphörande

Det föreslås att förebyggande sjukpenning lämnas så länge risken för smittspridningen i samhället är på nivå 4 eller nivå 5. Folkhälsomyndigheten gör fortlöpande riskbedömningar av smittspridning. När nivån för smittspridning sänks eller höjs fattar myndigheten ett beslut om det. Det föreslås att utbetalningen av förebyggande sjukpenning till den utvidgade

kretsen lämnas till och med den dag som Folkhälsomyndigheten har beslutat om att nivån på den femgradiga skalan sänks till 3 eller lägre.

Regleringen föreslås i 3 § den nya förordningen.

3.7 Ersättningens storlek

Förebyggande sjukpenning för den utvidgade kretsen föreslås lämnas som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån, i förhållande till ett heltidsarbete. Det föreslås ett schablonbelopp om högst 804 kronor per dag för hel förmån. Utbetalning med ett schablonbelopp bedöms vara nödvändigt för att förenkla handläggningen och uppnå kortare handläggningstider än vad som hade blivit fallet om ersättningen hade baserats på sjukpenninggrundande inkomst. Det finns inget krav på att en försäkrad ska ha en fastställd sjukpenninggrundande inkomst för att få sjukpenning i förebyggande syfte enligt den nu föreslagna förordningen. Förmånen i den nu föreslagna förordningen är dock likt sjukpenningen arbetsbaserad och krav finns därför på att en person ska vara försäkrad för sjukpenning i enlighet med 6 kap. 6 § SFB. Det förelås vidare en begränsning på 90 dagar under vilken ersättningen kan lämnas ut.

Regleringen föreslås i 5 och 6 §§ den nya förordningen.

3.8 Ansökan om viss sjukpenning i förebyggande syfte

Det föreslås att sökanden styrker sin tillhörighet till någon av de angivna riskgrupperna med ett läkarintyg. Läkarintyget ska visa att den försäkrade har sådan diagnos, kombination av diagnoser, funktionsnedsättningar, resttillstånd efter sjukdom eller sjukdom som allvarligt påverkar viss organfunktion eller behandling som kan försämra kroppens försvar mot virusinfektioner som avses i 2 § första stycket.

Det föreslås härutöver att den försäkrade i ansökan ska lämna uppgifter om att han eller hon inte har någon möjlighet att utföra förvärvsarbete i hemmet och att arbetsgivaren inte kan erbjuda andra arbetsuppgifter inom ramen för anställningen eller att det i övrigt inte går att anpassa arbetssituationen så att ur smittskyddssynpunkt lämpligt avstånd kan hållas till andra för att undvika spridning av smittan covid-19. Uppgifterna föreslås lämnas på heder och samvete.

Vid ändrade förhållanden som påverkar rätten till ersättning åligger det den försäkrade att meddela detta till Försäkringskassan enligt 110 kap. 46 § SFB. Det skulle t.ex. kunna röra sig om att det blir möjligt för den försäkrade att arbeta hemifrån. När det behövs för bedömningen av frågan om ersättning eller i övrigt för tillämpningen av denna och andra förmåner i socialförsäkringsbalken får Försäkringskassan bland annat göra förfrågan hos den försäkrades arbetsgivare (110 kap. 14 § SFB).

Regleringen föreslås i 9 § den nya förordningen.

4. Behandling av personuppgifter och sekretess

Behandling av personuppgifter

Den föreslagna förordningen innebär att Försäkringskassan kommer att i samband med handläggning av ansökningar om sjukpenning behandla personuppgifter och även sådana känsliga personuppgifter som rör hälsa. Sådan behandling sker redan inom myndighetens kärnverksamhet.

Myndigheten måste ha lagligt stöd för behandlingen av de personuppgifter som förekommer i hanteringen av ansökningar om sjukpenning enligt den nu föreslagna förordningen. Bestämmelser om behandling av personuppgifter finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), här benämnd EU:s dataskyddsförordning. För personuppgiftsbehandling i Försäkringskassans kärnverksamhet finns en reglering som kompletterar EU:s dataskyddsförordning bl.a. genom bestämmelser om tillåtna ändamål i 114 kap. socialförsäkringsbalken (förkortad SFB). Bestämmelserna som tillåter behandling av personuppgifter och känsliga personuppgifter inom tillämpningsområdet för 114 kap. SFB har ansetts förenliga med EU:s dataskyddsförordningen (se prop. 2017/18: 171 s. 76 ff. och s 111 f.).

I 114 kap. SFB uppställs krav på att behandlingen ska ske i enlighet med de i bestämmelsen angivna ändamålen. Ett sådant ändamål är det som 114 kap. 7 § 4 SFB anger om att Försäkringskassan får i sin verksamhet behandla personuppgifter om det är nödvändigt för att handlägga ärenden. I 114 kap 8 och 9 §§ SFB regleras i vilka fall Försäkringskassan kan lämna ut uppgifter.

Av 114 kap. 11 § framgår att känsliga personuppgifter får behandlas om uppgifterna lämnats till en myndighet inom socialförsäkringens administration i ett ärende eller är nödvändiga för handläggning av ett ärende. Känsliga personuppgifter får vidare behandlas för något av de ändamål som anges i 114 kap. 7 § första stycket 1 samt 8 och 9 §§ om det är nödvändigt med hänsyn till ändamålet.

Enligt 114 kap. 14 § SFB får behandling av personuppgifter i Försäkringskassans socialförsäkringsdatabas endast ske av sådana personuppgifter som avser personer som omfattas eller har omfattats av verksamhet enligt de ändamål som anges i 7 §, eller personer om vilka uppgifter på annat sätt behövs för handläggningen av ett ärende. Vidare följer det av 114 kap. 15 § SFB att för de ändamål som anges i 7–10 §§ får, med beaktande av de begränsningar som följer av 7 och 14 §§, identifierings- och adressuppgifter behandlas i socialförsäkringsdatabasen. Av 114 kap. 16 § SFB får uppgifter i en handling som kommit in i ett ärende behandlas i socialförsäkringsdatabasen även om de utgör känsliga personuppgifter. Sådana uppgifter i en handling som upprättats i ett ärende får behandlas i socialförsäkringsdatabasen, om uppgifterna är nödvändiga för ärendets handläggning.

Behandling av personuppgifter med anledning av den föreslagna förordningen kommer behöva ske i samband med Försäkringskassans hantering av ansökningar i myndighetens socialförsäkringsdatabas och i handläggningen av varje enskilt ärende om ansökan om sjukpenning. Syftet med hanteringen är att bedöma rätten till sjukpenningen och betala ut sådan förmån. Detta kommer att ske inom Försäkringskassans kärnverksamhet. Den behandling av personuppgifter som blir aktuell med anledning av den nu föreslagna förordningen sker redan inom myndighetens kärnverksamhet. De uppgifter som kan bli aktuella för Försäkringskassan att behandla, med anledning av den föreslagna förordningen, är sådana som identifierar sökanden för förmånen, t.ex. personnummer, namn och kontaktuppgifter. Behandlingen av sådana personuppgifter är nödvändiga för att myndigheten ska kunna fullfölja sina uppgifter enligt den föreslagna förordningen, d.v.s. handläggning av ärenden om ansökan om sjukpenning. Det bedöms därför att behandlingen av de aktuella personuppgifterna har stöd i bestämmelserna i 114 kap. 7 § 4, 14 och 15 §§ SFB.

Det kommer därtill finnas behov av att behandla känsliga personuppgifter som sjukdomar, hälsotillstånd och diagnoser. Denna behandling kommer att

ske inom Försäkringskassans kärnverksamhet och sker redan inom densamma. Sådan behandling är nödvändig för att myndigheten ska kunna fullfölja sina uppgifter enligt den föreslagna förordningen att handlägga ärenden om ansökan om sjukpenning. Behandlingen är därmed nödvändig för att myndigheten ska kunna fullgöra en rättslig förpliktelse och utföra en uppgift av allmänt intresse. Behandlingen är även nödvändig som ett led i myndighetsutövningen. Det bedöms att behandlingen av känsliga personuppgifter får stöd av 114 kap. 11 och 16 §§ SFB.

Myndigheten kan även komma att behöva lämna ut personuppgifter till andra myndigheter, till exempel Skatteverket, CSN, Pensionsmyndigheten, Statens tjänstepensionsverk, domstolar och kommunerna. När det gäller utlämnade av personuppgifter och känsliga sådana bedöms bestämmelserna i 114 kap. 8 och 9 §§ SFB ge stöd för utlämnade av uppgifter.

Syftet med den föreslagna sjukpenningen är att bidra till ett ökat skydd för de individer som löper störst risk att drabbas av ett särskilt allvarligt sjukdomsförlopp vid insjuknande i covid-19. För att uppnå detta syfte har Försäkringskassan att inom sin förmånsverksamhet att hantera ansökningar om sjukpenning och därmed behandla personuppgifter. Behandlingen av personuppgifter och särskilt känsliga sådana medför vissa risker för intrång i den personliga integriteten. Detta hanteras genom att uppgifter om personliga förhållanden omfattas av sekretess enligt 28 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) (förkortad OSL). Omfattningen av den personuppgiftsbehandling som den nu föreslagna förordningen föranleder bedöms vara begränsad till en viss grupp individer. Någon mindre ingripande åtgärd än att Försäkringskassan i sin förmånsverksamhet hanterar ansökningar om sådan sjukpenning som föreslås i förordningen, vilket kräver personuppgiftsbehandling, bedöms inte finnas. Mot denna bakgrund anses det att personuppgiftsbehandlingen och de intrång i den personliga integriteten som den medför står i rimlig proportion till den nytta som behandlingen innebär. Den nu föreslagna regleringen bedöms därför vara proportionerlig.

Sekretess

Med anledning av den föreslagna förordningen kommer Försäkringskassan att i samband med handläggning av ansökningar om sjukpenning behandla uppgifter om en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden. Det kan röra sig om uppgifter om arbetsförmåga, adress, ekonomi och

hälsotillstånd. Det bedöms att bestämmelsen i 28 kap. 1 § 1 OSL är tillämplig på de uppgifter som förekommer i hanteringen av ärenden om sjukpenning med anledning av föreslagen förordning.

5. Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Mot bakgrund av spridningen av covid-19 i samhället är det angeläget med ett ökat skydd för de individer som löper störst risk att drabbas av ett särskilt allvarligt sjukdomsförlopp vid insjuknande i covid-19. I förordningen föreslås det därför sådant skydd och denna bör därför träda i kraft så snart som möjligt. Förordningen bör kunna träda i kraft den 1 juli 2020. Förordningen föreslås gälla en viss tid och upphöra gälla vid utgången av september 2020. Den upphävda förordningen föreslås dock fortfarande gälla för ersättningsanspråk som avser tid före utgången av september 2020.

Bestämmelserna om förebyggande sjukpenning enligt föreslagen förordning föreslås tillämpas från och med ikraftträdandet.

6. Konsekvenser

Den nya förordning som föreslås syftar till att bidra till ett ökat skydd för de individer som löper störst risk att drabbas av ett särskilt allvarligt sjukdomsförlopp vid insjuknande i covid-19. Åtgärden genomförs för att minska risken för både de kortsiktiga och långsiktiga konsekvenser som skulle kunna uppstå för individen och även för samhället om åtgärderna inte genomförs.

Förslagen som lämnas i förordningen är av tillfällig karaktär. Bedömningen är att åtgärderna i huvudsak har positiva konsekvenser för individen men eventuellt betydande, om än inte varaktiga, konsekvenser för samhället. Effekterna är dock svåra att bedöma eftersom det saknas erfarenhet av liknande åtgärder. Åtgärderna har stor effekt på statens budget.

6.1 Konsekvenser för statens budget

Undantaget från 27 kap. socialförsäkringsbalken i den föreslagna förordningen innebär att antalet situationer som i dag kan ge rätt till förebyggande sjukpenning utökas, vilket innebär ökade utgifter för staten. Storleken på utgiftsökningen är behäftad med stor osäkerhet. Det är svårt att exakt bedöma hur stora grupper av individer som kan komma att bli berörda. Det är också svårt att bedöma hur stor andel av dessa som har möjlighet att tillfälligt arbeta hemifrån, där arbetsgivaren kan erbjuda andra arbetsuppgifter inom ramen för anställningen eller det i övrigt går att anpassa

arbetsituationen så att ur smittskyddssynpunkt lämpligt avstånd kan hållas till andra för att undvika spridning av smittan covid-19.

6.2 Försäkringskassan

Den rådande situationen med pandemin och snabbt vidtagna reformåtgärder med anledning av denna har skapat en ansträngd situation på Försäkringskassan. De ändringar som nu föreslås innebär ytterligare administrativa och ekonomiska konsekvenser för myndigheten. Detta gäller i synnerhet om antalet ansökningar om ersättning blir högt, vilket är rimligt att anta. Försäkringskassan behöver viss förberedelsestid innan det kommer att finnas möjlighet att ansöka om och betala ut förebyggande sjukpenning för den utvidgade kretsen. Omfattande rekryteringar fordras. Den ökade arbetsbelastningen på Försäkringskassan kommer att innebära att handläggningen av ansökningar om förebyggande sjukpenning blir fördröjd.

6.3 De allmänna förvaltningsdomstolarna

I vilken utsträckning beslut om förebyggande sjukpenning kommer att överklagas till de allmänna förvaltningsdomstolarna är svårt att förutsäga. Utifrån antagandet om att det kommer vara förhållandevis många som söker den föreslagna ersättningen är det rimligt att också anta att en viss andel kommer att begära omprövning av sitt beslut för att sedan överklaga till allmän förvaltningsdomstol. Det faktum att bestämmelserna som nu föreslås är av mycket tillfällig karaktär innebär dock att antalet ärenden som kommer att överklagas blir begränsat i jämförelse med om bestämmelserna inte hade varit av tillfällig karaktär. Förslaget bedöms därmed inte ge upphov till annat än marginella konsekvenser för de allmänna förvaltningsdomstolarna.

6.4 Konsekvenser för hälso- och sjukvården

Arbetsbelastningen kan öka för hälso- och sjukvården eftersom ett läkarintyg krävs för att styrka den försäkrades tillhörighet. De individer som löper störst risk att drabbas av ett särskilt allvarligt sjukdomsförlopp vid insjuknande i covid-19 har dock sannolikt redan en aktuell läkarkontakt på grund av sin sjukdom, sitt sjukdomstillstånd eller sin pågående behandling. Utgångspunkten är då att det ska krävas mindre administration inom hälso- och sjukvården för att ett intyg kan utfärdas för att styrka individens särskilda sårbarhet.

Konsekvensen för hälso- och sjukvården samt omsorgen kan potentiellt bli påtaglig vad gäller bortfall av personal om många av de individer som är särskilt sårbara jobbar inom vården eller omsorgen och därför tillfälligt avstår från arbete utanför hemmet. Inom hälso- och sjukvården samt omsorgen är

arbetssituationen typiskt sådan att det inte är möjligt att anpassa arbetssituationen så att ur smittskyddssynpunkt lämpligt avstånd kan hållas till andra.

6.5 Konsekvenser för företag

Både små och stora företag som har anställda kommer att möta de nya reglerna. Många företag och branscher påverkas sannolikt redan i dag av situationen med covid-19. Det är svårt att förutse konsekvenserna av de nya reglerna för företag.

Egenföretagare omfattas av den föreslagna utvidgade rätten till förebyggande sjukpenning på motsvarande sätt som anställda.

6.6 Konsekvenser för jämställdheten

Beroende på vilka grupper av individer som bedöms utgöra de som löper störst risk att drabbas av ett särskilt allvarligt sjukdomsförlopp kan det innebära att män och kvinnor tar del av den förebyggande sjukpenningen i olika utsträckning. Då bestämmelserna är av tillfällig karaktär bedöms de inte ha långsiktig inverkan på jämställdheten.

6.7 Konsekvenser för barn

Förslaget om tillfälliga bestämmelser om sjukpenning i förebyggande syfte med anledning av sjukdomen covid-19 innebär att föräldrar som tillhör en riskgrupp får en förbättrad situation, vilket också torde innebära en förbättring för berörda barn bl.a. i förhållande till barnets rätt till liv, överlevnad och utveckling enligt artikel 6 i FN:s konvention om barnets rättigheter.

7. Författningskommentar

Förslaget till förordning om viss sjukpenning i förebyggande syfte med anledning av sjukdomen covid-19

Inledande bestämmelser

1 § I denna förordning finns bestämmelser om undantag från bestämmelserna om sjukpenning i förebyggande syfte i 27 kap. 6 § socialförsäkringsbalken och från bestämmelserna om handläggning i 110 kap. 4 § samma balk när det gäller ärenden om sjukpenning i förebyggande syfte.

Förordningen är meddelad med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen.

Paragrafen innehåller en upplysning om förordningens huvudsakliga innehåll.

I *första stycket* anges att förordningen innehåller bestämmelser om undantag från bestämmelsen om sjukpenning i förebyggande syfte i 27 kap. 6 § socialförsäkringsbalken (förkortad SFB) (jfr 2–8 §§ i förordningen) och från bestämmelsen om handläggning av ärenden i 110 kap. 4 § samma balk när det gäller ärenden om sjukpenning i förebyggande syfte (jfr 9 § i förordningen). Sjukpenning som lämnas med stöd av förordningen utgör en förmån enligt SFB. Detta medför bl.a. att bestämmelserna i SFB om handläggning, beslut, omprövning och överklagande som gäller för förmånen sjukpenning i allmänhet även gäller när sjukpenning lämnas med stöd av förordningen, om inte något annat anges i förordningen (se även kommentaren under 2 §).

Av *andra stycket* framgår att förordningen är meddelad med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen (förkortad RF). Detta innebär att regeringen har med stöd av denna bestämmelse meddelat de nu föreslagna undantagen från 27 kap. 6 § och 110 kap. 4 § SFB. I bestämmelsen i 2 kap. 5 a § SFB finns en upplysning om regeringens möjlighet att meddela föreskrifter med stöd av restkompetensen i 8 kap. 7 § RF. Bestämmelsen i 2 kap. 5 a § SFB anger att regeringen kan meddela föreskrifter om undantag från bl.a. 27 kap. och 110 kap. SFB under extraordinära händelser i fredstid. Sådana extraordinära händelser i fredstid är t.ex. en pågående smittspridning av en samhällsfarlig sjukdom (se vidare prop. 2019/20:132 s. 91 f. och 96 f.).

Rätt till viss sjukpenning i förebyggande syfte med anledning av sjukdomen covid-19

2 § En försäkrad har rätt till sjukpenning i förebyggande syfte utöver vad som anges i 27 kap. 6 § socialförsäkringsbalken om den försäkrade helt eller delvis avstår från förvärvsarbete för att undvika att smittas av viruset som orsakar sjukdomen covid-19 med anledning av att han eller hon har

1. en aktiv cancersjukdom med pågående eller nyligen avslutad behandling för cancersjukdomen, med undantag för hormonell adjuvant behandling,
2. samtidig förekomst av mer än en av diagnoserna hjärt-kärlsjukdom (kärlkramp, hjärtsvikt, stroke), hypertoni, diabetes med komplikationer, kronisk njursjukdom och njursvikt eller kronisk leversjukdom,
3. en kronisk lungsjukdom som påverkar lungornas struktur och funktion, med undantag för astma,
4. diagnosen fetma och body mass index (BMI) 40 och däröver,
5. en neurologisk eller neuromuskulär sjukdom med påverkad funktionsnivå,

6. en intellektuell funktionsnedsättning i kombination med rörelsenedsättning (flerfunktionsnedsättning),
7. en immunbristsjukdom,
8. en ryggmärgsskada med behov av kontinuerligt andningsstöd,
9. genomgången organtransplantation, eller
10. ett restillstånd efter en sjukdom eller en sjukdom som allvarligt påverkar viss organfunktion eller genomgår behandling som kan försämra kroppens försvar mot virusinfektioner.

Som villkor för att sjukpenning enligt första stycket ska lämnas gäller att den försäkrade i fråga om den del som ersättning lämnas för inte har möjlighet att utföra sitt förvärvsarbete i hemmet och att arbetsgivaren inte kan erbjuda andra arbetsuppgifter inom ramen för anställningen eller att det i övrigt inte går att anpassa arbetssituationen så att ur smittskyddssynpunkt lämpligt avstånd kan hållas till andra för att undvika spridning av smittan covid-19.

Paragrafen reglerar när en försäkrad har rätt till sjukpenning i förebyggande syfte utöver vad som anges i 27 kap. 6 § SFB. Sjukpenning i förebyggande syfte som lämnas med stöd av paragrafen utgör en socialförsäkringsförmån enligt SFB. Denna förmån omfattas av samma regleringar som gäller i de fall sjukpenning i förebyggande syfte lämnas med stöd av bestämmelserna i 27 kap. samma balk, om inte annat framgår av förordningen (se vidare kommentarerna under 1, 4–8 §§ i förordningen).

Enligt *första stycket* har en försäkrad rätt till sjukpenning i förebyggande syfte utöver vad som anges i 27 kap. 6 § SFB om den försäkrade helt eller delvis avstår från förvärvsarbete för att undvika att smittas av viruset som orsakar sjukdomen covid-19 med anledning av att han eller hon har någon eller några i kombination av de i bestämmelsen angivna diagnoserna. För rätt till ersättningen krävs att den enskilde är försäkrad för sjukpenning. Den som arbetar i Sverige är försäkrad för sjukpenning enligt 6 kap. 6 § SFB. Enligt förordningen krävs även att den försäkrade har ett förvärvsarbete som han eller hon avstår ifrån. Bestämmelsen omfattar således personer som har en anställning eller är egenföretagare men däremot inte arbetslösa..

Enligt *punkten ett* ska den försäkrade ha en aktiv cancersjukdom med en pågående eller nyligen avslutad behandling för cancersjukdom. I dessa fall är hormonell adjuvant behandling undantagen. Enligt *punkten två* ska den försäkrade ha en samtidig förekomst av mer än en av diagnoserna: hjärt-kärlsjukdom (kärlkramp, hjärtsvikt, stroke), hypertoni, diabetes med komplikationer, kronisk njursjukdom och njursvikt, eller kronisk leversjukdom. Enligt *punkten tre* ska den försäkrade ha en kronisk

lungsjukdom som påverkar lungornas struktur och funktion, som t.ex. sjukdomarna KOL, emfysem, cystisk fibros eller lungfibros. Astma är undantagen. Enligt *punkten 4* ska den försäkrade ha diagnosen fetma och body mass index 40 och däröver. Enligt *punkten fem* ska den försäkrade ha en neurologisk eller neuromuskulär sjukdom med påverkad funktionsnivå, som t.ex. sjukdomarna Parkinson, multipel skleros eller motorneuronsjukdom (ALS) med påverkad muskelfunktion. Enligt *punkten sex* ska den försäkrade ha en intellektuell funktionsnedsättning i kombination med rörelsenedsättning (flerfunktionsnedsättning), enligt *punkten sju* ska den försäkrade ha en immunbristsjukdom. Enligt *punkten åtta* ska den försäkrade ha en ryggmärgsskada med behov av kontinuerligt andningsstöd. Enligt *punkten nio* ska den försäkrade ha genomgått en organtransplantation. Enligt *punkten tio* ska den försäkrade ha ett resttillstånd efter sjukdom eller sjukdom som allvarligt påverkar viss organfunktion eller behandling som kan försämra kroppens försvar mot virusinfektioner.

Av *andra stycket* följer att sjukpenning lämnas för den del den försäkrade inte har möjlighet att arbeta i hemmet och arbetsgivaren inte kunnat erbjuda andra arbetsuppgifter inom ramen för anställningen eller det i övrigt inte gått att anpassa arbetssituation så att ur smittskyddssynpunkt lämpligt avstånd kan hållas till andra för att undvika spridning av smittan covid-19. Avsikten är att den försäkrade inte har rätt till sjukpenning enligt förordningen motsvarande den del som han eller hon har möjlighet att förvärvsarbeta i hemmet eller kan anpassa sina arbetsuppgifter. Detsamma gäller om det i övrigt inte går att anpassa arbetssituationen så att ur smittskyddssynpunkt lämpligt avstånd kan hållas till andra för att undvika spridning av smittan covid-19. Enligt Folkhälsomyndigheten är en avgörande faktor för smittspridningen av det virus som orsakar covid-19 avståndet mellan personer och tiden de fysiskt vistas nära varandra. I Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2020:12) om allas ansvar att förhindra smitta av covid-19 m.m. finns råd om avstånd på arbetsplatser utifrån en smittskyddssynpunkt.

3 § Rätten till sjukpenning enligt 2 § upphör när Folkhälsomyndigheten i beslut har bedömt att risken för spridning av sjukdomen covid-19 i samhället uppgår till risknivå 3 eller en lägre nivå.

Av paragrafen följer att när Folkhälsomyndigheten i beslut har bedömt att risken för spridning av sjukdomen covid-19 i samhället uppgår till risknivå tre eller lägre ska rätten till sjukpenning enligt 2 § upphöra. Detta innebär att

enbart när risknivån uppgår till fyra eller fem kan rätt till sjukpenning enligt 2 § föreligga.

4 § Den försäkrades arbetsförmåga ska anses nedsatt under den tid som villkoren i 2 § andra stycket är uppfyllda.

Paragrafen reglerar i vilken utsträckning sjukpenning i förebyggande syfte ska lämnas när 2 § tillämpas. Bestämmelsen möjliggör att sjukpenning kan betalas ut enligt förordningen under tid som den försäkrade avstår arbete för att undvika smittas av covid-19, utan att arbetsförmågan är nedsatt.

5 § Sjukpenning som har beviljats enligt 2 § lämnas med högst

- 804 kronor per dag vid hel förmån,
- 603 kronor per dag vid tre fjärdedels förmån,
- 402 kronor per dag vid halv förmån, och
- 201 kronor per dag vid en fjärdedels förmån.

Vid beräkningen av sjukpenningens storlek ska hel förmån motsvara ett heltidsarbete.

I paragrafens *första stycke* anges de belopp som sjukpenning i förebyggande syfte enligt förordningen högst kan lämnas med per dag. I *andra stycket* föreskrivs att utgångspunkten vid beräkningen av sjukpenningens storlek för hel förmån är ett heltidsarbete. Med heltidsarbete avses en arbetstid om 40 timmar i veckan. Bestämmelsen innebär att den som i enlighet med 2 § avstår från förvärvsarbete 40 timmar per vecka kan beviljas sjukpenning med högst 804 kr per dag. Den som avstår från sitt förvärvsarbete i mindre omfattning kan beviljas ersättning med ett lägre belopp. Den som t.ex. avstår från sitt förvärvsarbete 20 timmar per vecka kan beviljas sjukpenning med högst 402 kr per dag. Av bestämmelsen följer att den försäkrade ska avstå med minst en fjärdedel av 40 timmar per vecka från sitt förvärvsarbete, d.v.s. med minst 10 timmar per vecka, för att förmånen ska kunna lämnas.

6 § Sjukpenning som har beviljats enligt 2 § lämnas för sju dagar per vecka. För rätt till ersättning krävs inte att den försäkrade har en sjukpenninggrundad inkomst. Ersättningen lämnas för högst 90 kalenderdagar.

Paragrafen reglerar att sjukpenning i förebyggande syfte lämnas för sju dagar i veckan. Ersättningen kan således betalas ut för varje dag som den försäkrade uppfyller förutsättningarna i 2 §. Det finns inget krav på att en försäkrad ska ha en fastställd sjukpenninggrundande inkomst för att få sjukpenning i förebyggande syfte enligt 2 §. Krav på att en person ska vara försäkrad för sjukpenning kvarstår dock (se kommentaren under 2 § första stycket). Det finns en begräsning i hur många dagar ersättningen kan lämnas ut.

7 § Om sjukpenning enligt 27 och 28 a kap. socialförsäkringsbalken har beviljats, lämnas inte sjukpenning enligt 2 § för samma tid.

Paragrafen föreskriver att om sjukpenning i enligt 27 kap. och 28 a kap. SFB har beviljats ska inte sjukpenning enligt 2 § lämnas för samma tid.

8 § Följande bestämmelser i 27 kap. socialförsäkringsbalken ska inte tillämpas på sjukpenning som lämnas med stöd av denna förordning:

- 19 § om ersättningsnivåer,
- 20–24 §§ om förmånstiden,
- 26 § om sjukperiod, och
- 46–50 §§ om bedömningen av arbetsförmågans nedsättning.

Sjukpenning med stöd av denna förordning ska vidare lämnas utan avdrag för sådan karens som avses i 27 kap. 27 och 27 a §§ socialförsäkringsbalken. Inget avdrag för karens ska heller göras för den första dagen i en ersättningsperiod för den som betalar egenavgift och som gjort anmälan om karenstid på 1 dag enligt 27 kap. 29 § samma balk.

I paragrafen regleras att vissa bestämmelser i 27 kap SFB inte gäller för sjukpenning som lämnas med stöd av förordningen.

I *första stycket* föreskrivs att bestämmelsen i 27 kap. 19 § SFB som anger att sjukpenning lämnas på normal- och fortsättningsnivå och att beräkningen av sjukpenningen sker utifrån sjukpenninggrundandeinkomst inte ska vara tillämplig på sjukpenning som lämnas enligt förordningen. Bestämmelserna i 27 kap. 20–24 §§ samma balk reglerar förmånstiden för sjukpenning på normal- och fortsättningsnivå. Eftersom sjukpenning enligt 2 § lämnas enligt en schablon (jmf 5 §) ska inte bestämmelserna i vare sig 27 kap. 19 § SFB

eller i 27 kap. 20–24 §§ samma balk vara tillämpliga (se även kommentaren under 6 §). Bestämmelsen i 27 kap. 26 § SFB anger vilken tid som ska anses ingå i en sjukperiod. Tid med sjukpenning enligt 2 § förordningen ska inte anses ingå i en sjukperiod. Bestämmelsen om sammanläggning av sjukperioder i 27 kap. 51 § SFB kommer således inte heller bli tillämplig på en period med ersättning enligt denna förordning. Bestämmelserna i 27 kap. 46–50 §§ SFB reglerar bedömningen av arbetsförmågans nedsättning. Eftersom den försäkrades arbetsförmåga ska anses nedsatt för samma tid som villkoren i 2 § andra stycket är uppfyllda ska inte bestämmelserna i 46–50 §§ tillämpas.

I *andra stycket* föreskrivs att sjukpenning med stöd av denna förordning ska vidare lämnas utan avdrag för sådan karens som avses i 27 kap. 27 och 27 a §§ SFB. Inget avdrag för karens ska heller göras för den första dagen i en ersättningsperiod för den som betalar egenavgift och som gjort anmälan om karenstid på 1 dag enligt 27 kap. 29 § samma balk.

Ansökan om viss sjukpenning i förebyggande syfte

9 § I ansökan om sjukpenning enligt denna förordning ska sökanden genom ett läkarintyg visa att han eller hon uppfyller villkoren i någon av punkterna i 2 § första stycket 1–10.

I ansökan ska sökanden även lämna uppgifter om att han eller hon inte har möjlighet att utföra sitt förvärvsarbete i hemmet och att arbetsgivaren inte kan erbjuda andra arbetsuppgifter inom ramen för anställningen eller att det i övrigt inte går att anpassa arbetssituationen så att ur smittskyddssynpunkt lämpligt avstånd kan hållas till andra för att undvika spridning av smittan covid-19. Uppgifterna ska lämnas på heder och samvete.

Paragrafen reglerar de krav som ställs på innehållet i ansökan om sjukpenning enligt förordningen. Utöver det som framgår av 110 kap. 4 § SFB, d.v.s. att ansökan ska vara skriftlig, innehålla de uppgifter som behövs i ärendet och vara egenhändigt undertecknad, ställs nu ytterligare krav på ansökan. Det föreskrivs i *första stycket* att sökanden genom läkarintyg ska visa att han eller hon uppfyller villkoren i någon av punkterna i 2 § första stycket 1–10. Enligt *andra stycket* ska sökanden härutöver lämna uppgifter om att han eller hon inte har möjlighet att utföra sitt förvärvsarbete i hemmet och att arbetsgivaren inte kan erbjuda andra arbetsuppgifter inom ramen för anställningen eller i övrigt anpassa arbetssituationen så att ur smittskyddssynpunkt lämpligt avstånd kan hållas till andra för att undvika spridning av smittan covid-19. I Folkhälsomyndighetens föreskrifter och

allmänna råd (HSLF-FS 2020:12) om allas ansvar att förhindra smitta av covid-19 m.m. finns råd om avstånd på arbetsplatser ur smittskyddssynpunkt. Sökanden ska i ansökan om sjukpenning lämna uppgifterna i andra stycket på heder och samvete.

Bemyndigande

10 § Försäkringskassan får meddela föreskrifter om verkställighet av denna förordning.

I paragrafen regleras att Försäkringskassan får meddela verkställighetsföreskrifter.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2020.
2. Förordningen upphör att gälla vid utgången av september 2020.
3. Den upphävda förordningen gäller dock fortfarande för sjukpenning i förebyggande syfte som avser tid före utgången av september 2020.

Första punkten anger att förordningen träder i kraft den 1 juli 2020. *Andra punkten* anger att förordningen upphör att gälla vid utgången av september 2020. *Tredje punkten* anger att förordningen fortfarande gäller för sjukpenning som avser tiden före utgången av september 2020.